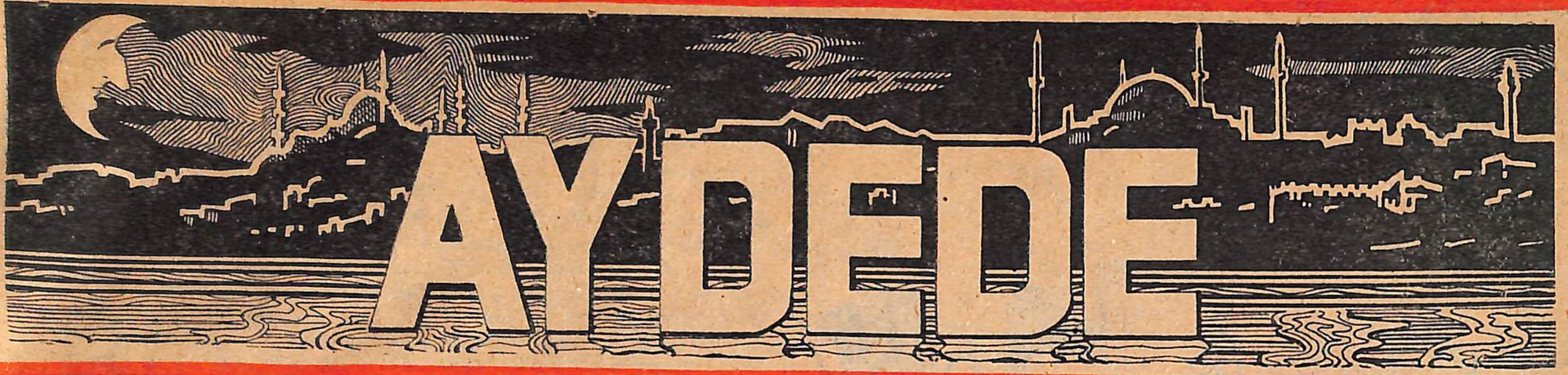

No. 91 — 48
ÇARŞAMBA 20 Ekim 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasî hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis Tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Ne Bu Yapıldı, Ne O...

Şeker zammı bir ay kadar geciktirilseydi seçime iştirâk nisbeti hiç değilse yüzde 5 artardı. Önünde seçim tarihi taayyün etmiş bulunan bir hükûmet partisi azıcık idrakli davranarak ya şeker zammını geciktirmeli yahut seçimleri bir kaç hafta önceye almalıydı.

Halbuki hükûmet seçimlerden e v v e l yalnız şekere zam ile de iktifa etmedi; ortaya bir bütçe tasarısı koyarak yeni vergi zamlariyle umumî efkârı telâşa düşürdü ve büsbütün aleyhine çevirdi.

Saka kabinesi bütün bu *ruhî halet ve icapları göz önünde bulun*durarak ara seçimleri hem şeker zammından, hem de bütçe tasarısını açıklamadan evvel yaptıracaktı. Öyle yapmamakla kendine olduğundan fazla partisine zarar verdi; muhalefeti takviye etti.

Fakat kabinenin tabiatiyle parti ile aynı fikirde bulunmasına ve beraberce kararlar alınmasına göre suçta ortaktırlar. Fenalığı el ve fikir birliğiyle işlemişlerdir. Halbuki biri öbürünü ikaz ve irşad edecekti. Meselâ kabine şeker zammını zarurî görünce parti:

— Hele biraz durunuz, bakalım! Şu ara seçimleri atlatalım, o zaman düşünürüz!

Diyecekti. Yahut hükûmet, bütçenin açıklanmasından önce partiye:

— Seçime hazırlan ve Eylûl başında neticeyi al. Zira bütçeyi denkleştirmek için yeni, ağır vergiler koymak mecburiyetindeyiz!

Diyerek zaten sayısı hadden aşırı olan gayrı memnunların eline keskin bir propaganda silâhı verilmesini önliyecekti.

Bunların hiç biri yapılmadı. Hasan Saka'yı yurd gezisine göndermekle ve Bakanlardan bazısına nutuklar verdirmekle seçimde vergi ve şeker zamlarından gelecek mahzurlardan sıyrılacaklarını sandılar.

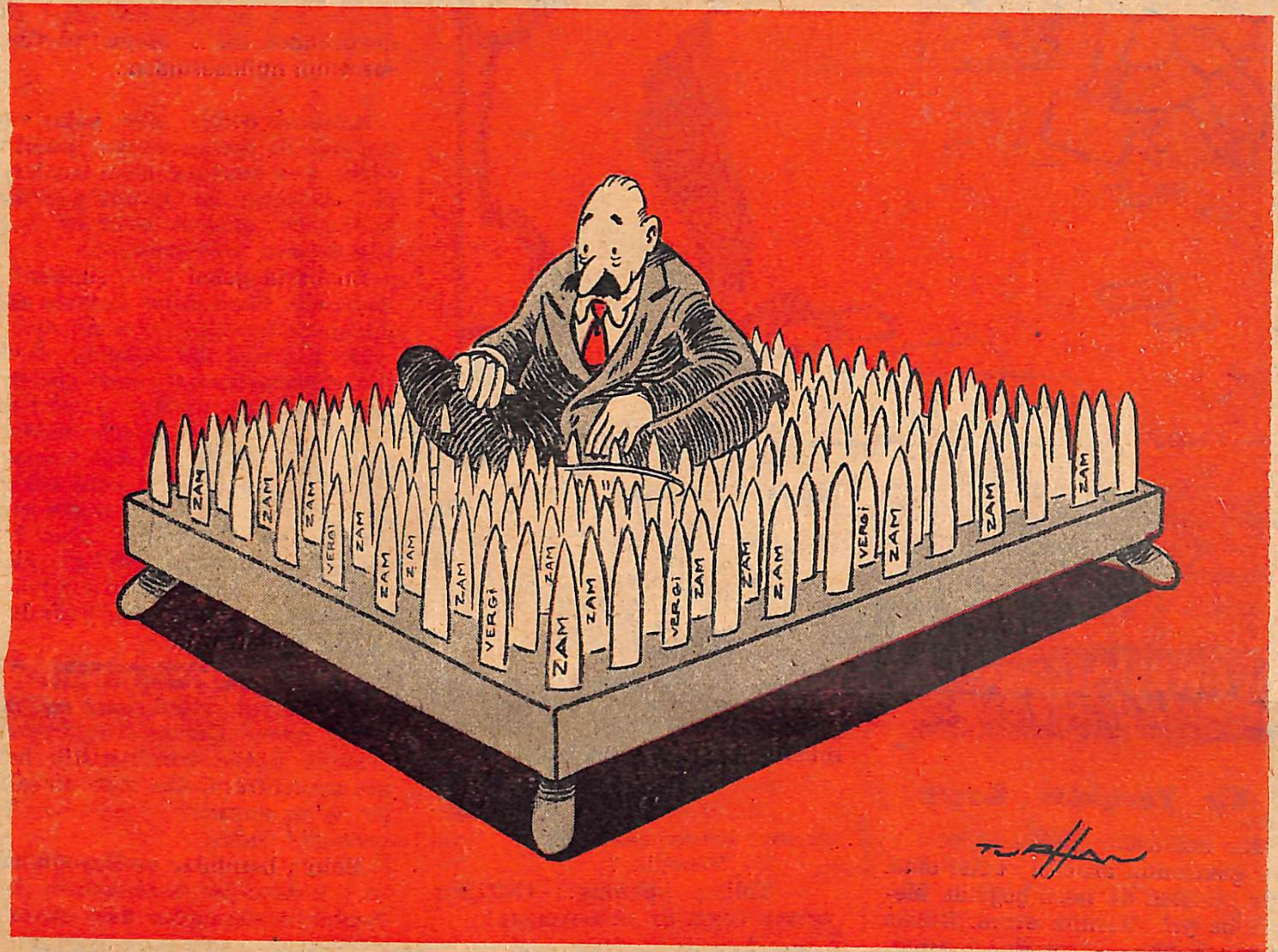
Politikacılık bu değildir. Seçim meselesi bahis mevzuu olunca dünyanın her yerinde, en açık sözlü, en kuvvetli partiler ve hükûmetler bile zemin ve zamanı kollamağı bilirler; kollama işine ehemmiyet verirler.

Yahut da daha dürüst bir yol tutarlar: Milletten büyük fedakârlıklar istiyeceklerini söyliyerek umumî seçimlere başvururlar ve kazanacakları yeni kudretten cesaret alarak muvafık buldukları malî siyaseti tatbik ederler. Kazanamazlarsa o davanın hallini başkalarına bırakırlar.

Ne bu yapıldı, ne o... Yapılan bir politika acemiliğinden veya inadından ibaret kaldı.

AYDEDE

Fakir

Perakende ve Perişan Kararlar!

Celâl Bayarın Aydın nutkundan aldığımız aşağıdaki parçayı tarih, en doğru ve en değerli bir tenkit ve görüş mahsulü olarak kayıt etse yeridir. Muhalefet partisi başkanı karşı tarafın kusurlarını hiç bir zaman bu kadar yerinde, haklı olarak belirtmemiştir diyebiliriz. Zaten özene bezene yazılmış makalelerde de bundan iyisi yapılamamıştır. D. P. Başkanı şöyle söyledi:

"— Memleketin idaresinde birbirini nakseden perakende ve perişan, karar ve günlük tedbirler yerinememleket işlerini kül olarak başka bir görüş ve zihniyetle ele almak lâzımdır."

Ne doğru! Kararlar hep perakende ve perişandır. Tedbirler ise gülünçtür. Bütün aksaklık, idaresizlik, israf, zorluk ve bedbahtlık hep bunlardan ileri geliyor. Bu şekilde koca bir hükûmet mekanizması değil, bir ahcı dükkânı bile işletilemez; onun bile ocağı söner.

Dikkat edilirse görülür ki kararlar gittikçe perakende, perişan bir hal almakta ve tedbirler her gün biraz daha günlük şekle girmektedir.

Bunu büsbütün önliyemiyecek de olsalar hızını kesmenin çaresine bakmalıdırlar. Zira şu son aylarda her Bakan ayrı bir karar ve ayrı bir günlük tedbir almakta, büyük prensipler bir yana dursun, Bakanlararası mesai ve fikir birliğinden bile pek eser görülmemektedir.

Bayar bir muhalefet parti başkanı sıfatiyle konuştu; hükûmeti hırpaladı. Lâkin o sözleriyle karşısındakileri kusurları hakkında mükemmel surette tenvir etti.

Hayatını muhafaza eden bir parti ve bir hükûmet, kendisine çeki düzen vererek bu tenkitten ne güzel faydalanabilir!

İzah Etti, İşte!

Ticaret Bakanı Aydında demiş ki:

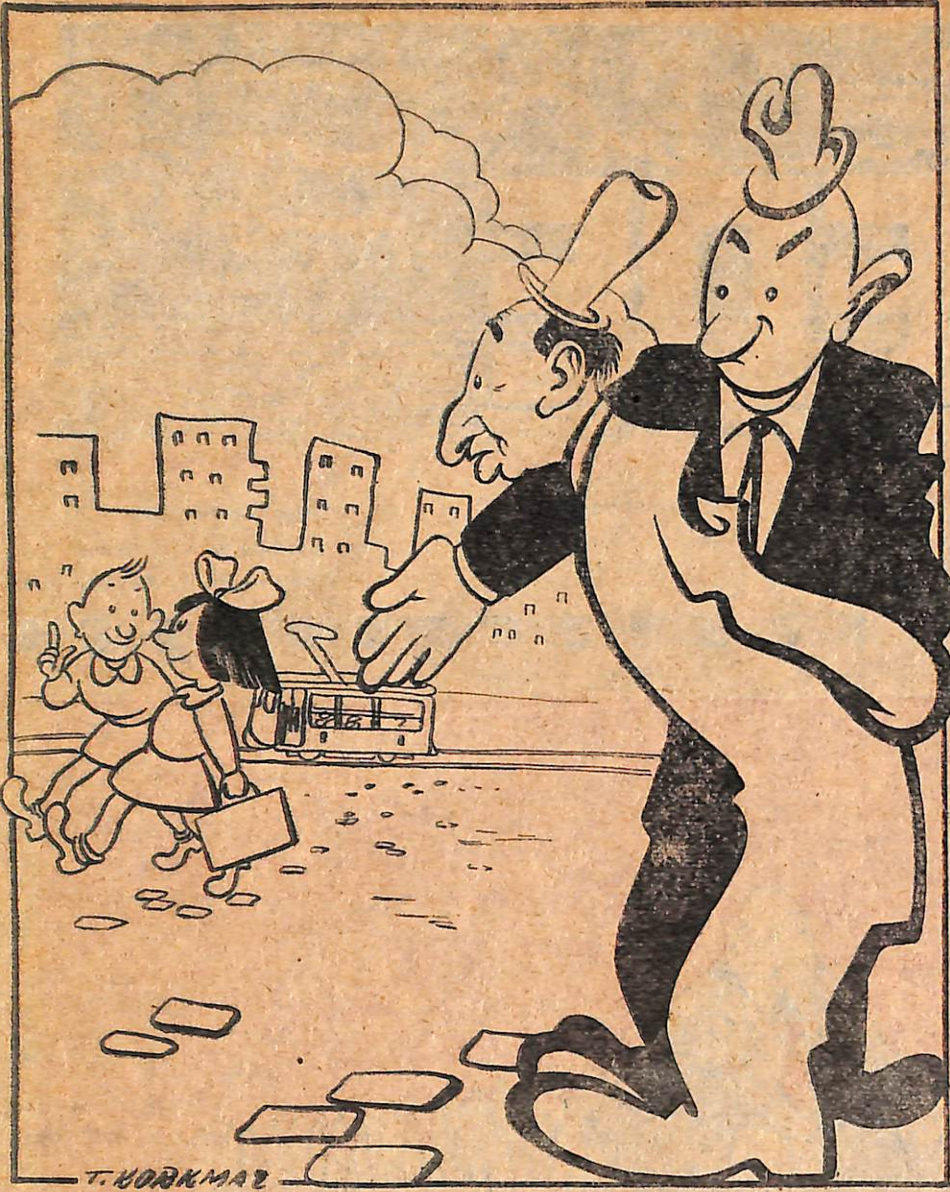
"— Memur maaşlarını yüzde 30 ilâ 40 nisbetinde indirmedikçe tasarruf yapamazdık. 120 bin kişiyi sokakta bırakacağımıza biz, şekeri daha çok yiyen zümrenin çayına bir eksik şeker atmasını, fakat bu sayede yarım milyon insanın sefaletten kurtulmasını daha doğru bulduk."

Ve ilâve etmiş:

"— Muhalefet partisi muayyen iktısadî fikirlere sahib değildir."

O ciheti bilmeyiz. Lâkin muvafakat partisinin muayyen iktısadî fikirlere sahib olduğunu isbat için Bakanın şeker zammı hakkındaki o sözleri yeter. Çaya bir eksik şeker atmak! İşte muayyen iktısadî fikir budur.

38 aded lüks makam otomobili ısmarlamak da yine o muayyen iktısadî fikrin tezahürlerinden olacak. 1 eksik şeker ve 38 fazla otomobille yürüyen muayyen iktısadî fikir!

— Eskiden 23 Nisanda çocuklara valilik, müdürlük yaptırırlardı. Şimdi neden yaptırmıyorlar acaba?
— Herhalde çocukların kendilerinden daha iyi iş gördüklerini anlatmamak için olacak!

Bir Vergiden Kaçış

Bir müddettir dikkat ediyorum; bir çoklarının arabası taksi oldu. Bir taraftan da taksi çoğaldı. Merak bu ya! Tahkik ettim. Esbabı şudur dediler: Vergiden kaçmak. Aynı zamanda da arabaya hem binmek, hem bindirmek.

Efendi kim ise arabasiyle gezecek; bazan da eki belli olmasın diye taksiye işletecek; taksi arabası olduğu halde dur veya dururken "beni filân mahalle götür!" diyenlere dilini çıkarıp seğirtecek; üstüne de vergiden kaçacaktı!! Mükemmel bir oyun doğrusu.

Şu zarar ile ki otoriteyi ve mürakabeyi hiçe tenzil eden bir oyun. Ne fena!!

Zaten taksiler ve dolmuşlar kendi kendine fena birer şey olmaktan hâlâ uzaklaşamadılar. Muavinli şoförler, bir sürü arsız çocuklar ve arsızlıklar; durakları; duraklarda duranları iz'açlar; tramvayı veya sarı otobüsü önlerine geçerek iskâller derken, bir de efendiden adamların bu lâubaliliğe iştiraki doğrusu ve bihakkın can sıkıyor!

Bu davanın "morali" şudur: Alın teri dökmeden para kazananlar için mübah olmıyan tek şey yoktur. Sürücülük bile!! Ne ayıp! Halbuki çirkinlikleri izale etmekte; iyi misaller vermekte zenginin rolü vardır. Vardır ama o zenginin yalnız parası değil, kafası da zengin olmak şartiyle.

S. V. S.

Talihsizlik

Bir harp zengini Avrupaya seyahata çıkmış, İstanbula yeni dönmüştü. Arkadaşlarından biri sordu:
— Romayı beyendin mi ?
— İah.. Baştan başa harabe. Hiç bir şeye benzemiyor.
— Ya, Venedik ?
— Talihim yokmuş... Gittiğim zaman orayı da su basmıştı.

Laval'den Son Sözler

—Kızının çıkardığı kitaptan —

★ Ben daima şiddete düşmandım; zira bilirim ki tarihin de belirttiği gibi "ideal,, e karşı yapılan zulümler onu kuvvetlendirir ve büyültür. Zindan, giyotin, kurşuna dizilmeler bir çok kurbanlar ve şehitler verilmesine sebep olmuştur; lâkin "fikir,, i hiç bir defasında öldürememiştir.

★ Eğer atom bombasını Anglosaksonlardan evvel Almanlar icad edip harbi kaybedeceklerine kazansalardı bana ne diyebilirdiniz ?. Belki de Fransanın menfaatini korumak için sonuna kadar dayandığımdan dolayı beni tebrik ederdiniz. O zaman, neticenin haklı çıkardığı basiretli devlet adamı ben olurdum. Bana milletin minnettarlığını kazanmış bir şahsiyet imişim gibi muamele ederlerdi !.

★ Eğer bir temennim varsa o da Fransız nazırlarının vazife ve mesleklerini İngiliz nazırları gibi yapmalrıdır. Ingiliz nazırları her hangi partiye mensup olurlarsa olsunlar daima İngiliz kalırlar. Onlarda ırk, anane ve imparatorluk gururu son haddine varmıştır. Onlar en asîl mânasile dünya içinde efendilerdir.

★ Mareşal Pétain hakkında hatalı bir muhakemeye kapıldığımı çok geç anladım. Nitekim bu hataya benim gibi bir sürü yurddaşım da düşmüştü. Mareşal büyük bir askerdi, muazzam bir itibar ve bir iyi şöhret kazanmıştı. mânevî otoritesini Fransanın hizmetine tahsis etmişti. Lâkin fena bir politikacı olduğu meydana çıktı. Mareşal Lyautey'nin olacağı yerde Mareşal Pétain'i bulduk.

★ Şahsıma gelince : Beni daima bir açıkgöz ve fırsatçı gibi gösterdiler. Halbuki ben her zaman bir halk çocuğu zekâsının bekâreti ve sadeliğiyle didiştim. Gûya ben halk düşmanı idim; aksine halkı korudum. Vatanımın elinden alınan saadet ve hürriyete tekrar kavuşmasını isterim. O, bunları bir gün başka bir ruh ve ahlâk ile, başka rehberlerle elde edecektir.

Bir Vaktin Güzel Erkekleri

Ahpap evindeydim. Yaş yaşamış, görmüş geçirmiş, hâlâ uyanık bir hatun eski günlerden açtı; anlattı; lâfı şuraya getirdi:

— Allah lillâh aşkına (mavel hakkını) söyleyin; dediğim doğru değilse yanlış olduğunu ispat edin. Şimdiki erkeklerde babalarının, dedelerinin güzelliği, şanı şöhreti var mı ki? Yakışıklılığı İstanbulda afakı tutan bir vakitki beyler, paşalar ayarında kişilere rastlıyor muyuz? Bunun da sebepleri meydanda: Birincisi eski toprağın kalmayışı, ikincisi de o canım bıyıkların ortadan kalkışı... Tiyatoracı Mınakyanın aktörü Aleksanyan şanoya ayak basar basmaz her tarafımız urperir, tüylerimiz diken diken olurdu.

Yalnız hain, câni rolleri yapışından, her perdede kaç adam öldürüşünden mi?.. Hayır; bıyıksız suratının nuhusetinden...

Hatunun dediği gibi, yakışıklılığı dillere destan beyler, paşalar çoktu. Pek namlılarından bazılarını yazacağım; bu yazıda yani kılıçlılardan, gelecek sefer eli bastonlulardan bahsedeceğim:

En başta gelen - hiç şüphesiz - Sadrazam Halil Rifat Paşanın damadı, İngiliz Ali Paşa zade, süvari livası Mehmet Ali Paşaydı. Açık sarı saçları, berrak mavi gözleri, pençe pençe pembe yanakları, bembeyaz teni, sülün gibi endamı emsalsizdi. Başında siyah kalpak, sırtında göğsü harçlı nefti ceket, ayaklarında gıcır gıcır rugan çizmelerle atın üzerinde sanki bir (Hüsün ve tenasüp heykeli) gibi durur - Bu teşbih maruf bir hamfendinindir - mesirelerde kadınları çılgına döndürürdü.

Yine hünkâr yaveri ve süvari livası, (Meşrutiyetten sonra reji nazırlığı eden) Çerkes Rıza Paşada cinsinin bütün karakteristik hatları mevcuttu: Çekik mahmur gözler, geniş omuzlar, incecik bel, levent gibi beden.

Yalnız hanımlar ve Beyoğlunun yerli kokonaları değil, ecnebi madamlar, matmazeller dahi hayranı idiler. Caddede karşılaşınca puslayı şaşırır, hayatları gidip bayatları kalırdı. Pariste çıkan Petit Journal gazetesinin haftalık renkli ilâvesi, bir tarihte ilk sahifesine (Osmanlı zabitleri) diye üç kişinin yani topçu binbaşısı Şevket Beyle piyade miralayı Sadık Beyin (Sonra Bulgaristan komiseri olan Sadıkül Müeyyed Paşanın) ortasına onun kaymakamlık resmini koymuştu.

Serasker Rıza Paşanın ortanca mahtumu Şükrü Paşa seyir ve seyranlardan eksik olmaz, Cumaları selâmlık dönüşü üniformayla, madalyalar ve nişanlarla Kâğıthaneye, Fenerbahçeye gelir; yaşlı hanımlar,

— (Vücuhatli) genç gür kirpiklerinin arasından derin derin bakan şahane gözleriyle tıpkı Sultan Azizin şehzadelik fotograflarını andırıyor! derlerdi.

Kurd İsmail Paşanın küçük oğlu, Saliha Sultanın kaynı, yaverandan Yüzbaşı İbrahim Bey kısaca boylu, ufak tefekçe, kişmirî çehreli, (Kaşla göz, kusuru söz) meseline uygun; edepli, ağır başlı halleriyle ne kibar delikanlıydı. Âlâyişten pek hoşlanmaz, kordon mordon, madalya, nişan falan pek takmaz; Cuma, Pazarları seyirlerinde görünmez; gayrı günler sivil elbiseyle, yaylı arabaya binip Fenerbahçeyi boylar; aziz arkadaşları Gazi Osman Paşa zade Cemal, Ali Saip Paşa torunu merhumlarla bir kenara çekilirler, sular kararıncaya kadar yarenlik ederlerdi.

Bu üç ahpap çavuştan ikisinin ağabeyleri damadı Şehriyârilerdendi. Ahmet Zülkefil Paşanın harikulâde kara kaşlara, gözlere maliklığinden açılınca herkes (Amenra!)yı basar; bacanağı Nurettin Paşanın halâvetinden girişilince de dik burunluluğunu, begayet mağrurluğunu, arabada baston yutmuş gibi oturuşunu mutlaka araya katarlardı.

Daha eskiler arasında Mekâtibi Askeriye müfettişi İsmail Paşanın kaymakamlık demlerindeki yakışıklılığına menend yokmuş: Altın sarısı, pırıl pırıl zülüfler; aynı renkte sünbül bıyıklar, pembe beyaz cild, son derece şıklardan da.

Erkan-ı harb miralayı, Harbiyeders nazırı, sonra Belçikaya ataşemiliter olan Fatihli Tevfik Paşadaki simanın dilberliğini, boyun bosun güzelliğini boyuna tekrarlarlradı. Yine Mektebi Harbiyenin Süvari talimi muallimi Hilmi Paşa, Pangaltıdan geçerken kadınlar pencerelere üşüşür, dışarı sarkıp sarkıp paralanırlarmış.

Bu zevat saçları ağırttıkları, boy beraber evlât sahibi oldukları halde hâlâ Yusuf lika idiler.

Sermed Muhtar ALUS

(Sonu gelecek sayıda)

Müşteri — Neden et dündenberi 50 frank yükseldi?
Kasap — Etiketleri değiştirdim de ondan !

"Fransız karikatürü"

Minelbab İlelmihrab

Yazan : Refik Halid KARAY

Mustafa Kemal Paşa Erzurumda İcray-ı hükûmet ediyor — Yeni Dahiliye nazırının icraatı telgrafhanelere talimat göndermekten ibaret — Yeni Dahiliye ve Harbiye nazırları — Kongre telgrafnamelerinin alınmaması veya alınırsa merkeze gönderilmesi yolundaki tebligat — Erzurum kordon altında — Sivasa söz geçirilemiyor.

Mustafa Kemal Paşa faaliyetine germi vermiş, sıfat-ı resmiyesi üzerinde imiş gibi valilere kadar tebligatta bulunarak Erzurumda icray-ı hükûmete başlamıştı. Yeni Dahiliye nazırı bu vaziyet karşısında seleflerinden başka bir karar ittihaz edemiyor, bütün nüfuz ve icraat-ı devlet telgrafhanelere talimat göndermeğe mühasır kalıyordu. İşte aşağıdaki vesiklaar bu vaziyetin delillerinden idi :

●

20

(Teşiklâtı milliye) ve (Kongre) ye müteallik telgraflar nasıl tevkif edildi

Harbiye nezaretine Süleyman Şefik Paşa tayin edilmişti. Niçin o? Galiba, Dahiliye nazırının bu hususta tesiri olmuştu; beraber, elele çalışılmıyacak mıydı? Bittabi her ikisinin de evvelceden tanışmış ve fiilde birleşmek için fikirde uyuşmuş bulunmaları lâzımdı.

Filvaki Son Harb-i Umumî devrinde Adil Bey İttihat ve Terakkinin bir memuru ve hattâ Talât Paşanın da, zannım, oldukça mahbubu idi; Süleyman Şefik Paşa ise bir heyet başında propaganda için İran hudutlarına gönderilmişti; *yani her ikisi de koyu muhalif veya mutaassıp an'aneci değildi;* memur idiler; her devir, faaliyetlerinden istifade edebilirlerdi. Şimdi sıra bu mütareke devresine gelmişti.

●

Filvaki müttehit faaliyete der akap başlandı: Harbiye nazırı Dahiliye makamına gelerek nazırla beraber arasıra müzakere ve istişare ediyordu; bu, o zamana kadar Babıâlide görülmemiş bir hâdise idi. Fakat ne Şarkî, ne Garbî Anadoluda henüz bu teşrik-i mesai bir fayda hasıl edememişti.

Sivas kongresi yoktan yavaş yavaş var oluyor, Erzurum ve civarı tamamen Mustafa Kemal Paşanın tahtı nüfuzunda bulunuyordu.

Bu mutasavver içtima şekl-i hükûmeti tagyir edecek mahiyetle görüldüğünden merkez telâş içinde, ne yapacağını bilemiyor, döne dolaşa, en nihayet yine telgraf şebekesine başvuruyordu.

●

Bir gün Dahiliye nazırını her zamankinden fazla hiddet ve şiddet içinde buldum, yerinde duramıyordu. Müteaddit valilerden gelen telgraflar hep Sivas kongresi namına yapılan tahrikâta karşı ifası lâzım muamelenin istizamına müteallikti. Adil Bey istiyordu ki, eski nüfuz-u hükûmet devirlerinde olduğu gibi telgrafçılar geçenlerde yapılan tamime harfiyen itaat etsinler ve "Sahib-i selâhiyet-i resmiye olmıyan bazı eşhas ile müessesat tarafından efkâr-ı umumiyeyi teheyyüç veya efrad-ı millete vezaif tevziini mutazammın" cümlesinden (Bu cümleyi bizzat nazır bana not olarak vermişti) Teşkilât-ı Milliye ve kongre mânasını istimzaç edip başlarında işleri taşmışken bir de bu ince, müşkül, gayr-ı kabil-i temyiz ve tefrik mesele ile meşgul olsunlar!

●

Kendisine hiddetinde haksız olduğunu söyledim ve böyle rümuzlu ifadeler, kaçamak yollarla bu işin uhtesinden gelinemiyeceğini, baş müdüriyetlere esaslı bir program dahilinde sarih ve kat'i talimat verilmesi icabettiğini anlattım. Tasdik etti ve Dahiliye nazırı sıfatile bana bu işin ifası ne mütevakkıfsa yapmaklığım hakkında emir ve mezuniyet verdi. Muhil-lü-emn asayiş telgrafnamelerin tevkifi beynelmilel telgraf mukavelenamesine muvafık olduğundan hükûmet Teşkilât-ı Milliye Kongre teşebbüsatını o meyanda addedeederek bu takyidi vazedebilirdi; binaenaleyh nazırın gayr-ı nizamî olmıyan emrini - kanaatime de muvafık bulduğumdan - ifa etmemek için hiç bir sebep yoktu.

Atideki mühim tebligatı merkezlere 8 Ağustos 1335 tarihile *gönderdim:*

İstanbul, Sivas, Trabzon, Diyarbekir, Konya, Ankara, Kastamoni, Hüdavendigâr baş müdüriyetlerine yazılan şifre telgrafnâme suretidir.

Dosya numarası

193238

●

Teşkilât-ı Milliye ve Kongre namları ile bir vakittenberi vukubulmakta olan tahrikâta müteallik telgrafnamelerin efrattan ve sıfat-ı resmiyeyi haiz zevattan bazılarının imzalariyle çekilmekte olduğu görülmektedir. Bu gibi teşebbüsatta tahrikât kanuna mugayir ve mütecasirleri hakkında mücazat-ı şedideyi müstelzim olduğu gibi bazı telgrafnameleri ahz ve keşide eden memurlar hakkında da kanunen müstelzem-i mesuliyet olduğunu beyana hacet yoktur. Binaenaleyh bu yoldaki telgrafnamelerin herkim tarafından çekilmek istenilirse istenilsin merkezlerce kabul ve keşide edilmemesi icabeder. Şayet tazyikat hasebile adem-i kabulünde mahzur görülecek olursa bilzarure ahzı fakat herhalde hiç bir tarafa keşide edilmeyip yalnız müdüriyet-i umumiye makamına gönderilmesi muktazidir. Hilâf-ı tenbihat harekette bulunan memurların bu tahrikâtı terviç ve tevsie vesatet etmiş olmaları itibariyle haklarında terettüp edecek ahkâm-ı kanuniyenin derhal azilleriyle beraber tatbiki mukarrerdir. Zaten bilûmum telgraf memurlarının vezaif-i esasiyesi cümlesinden bulunan hususat-ı mezkûrenin daha muntazam bir tarzda temini maksadiyle ihzar edilen talimatname tamami-i tatbikine tarafınızdan hassatan himmet ve gayret edilmek temennisiyle berveçhi zir tebliğ olunur:

●

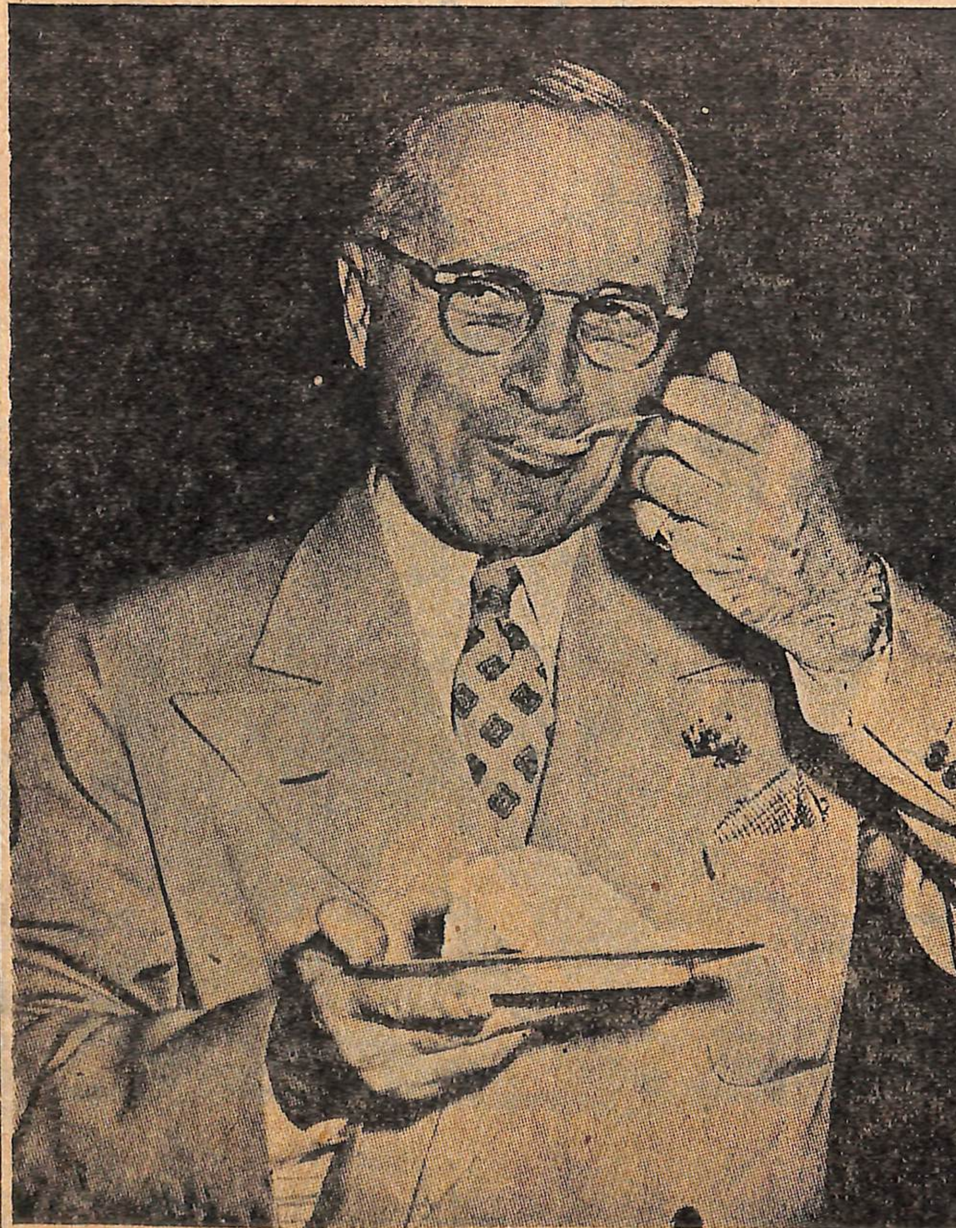
Herhangi bir imza ile Teşkilat-ı Milliyeye ve Kongrelere taallûku olan her türlü telgrafların behemehal tevkifi Dahiliye nezaret-i celilesinin emr-i katisi iktizasındandır.

Aynı maksat için yazıldığı mahsus olan şifrelerin keşidesiyle beraber suretlerinin bilâ teehhür müdüriyet-i umumiyeye irsali de lâzımdır. Bunun için baş müdüriyet makarri ile daireniz dahilinde bilûmum transit merkezlerinde üçü geçmemek şartiyle icabı kadar memur telgrafları mürakabe ve tetkik ile mükellef olacaklardır. Bunların vazifesinden evvelâ baş müdür, saniyen müdürler ve sırasiyle memurin-i müteallikası mesuldür. Mürakabe memurları gerek merkezce kabul olunan ve diğer merakizden merkezinizde tevzi olunmak üzere gelen ve keza merkez vasıtasiyle ileri merakize yazılacak transit telgraflarını mürakabe ve tetkik ile bunlar meyanında harekât-ı milliyeye müteallik olanları tevkif ve diğerlerini üzerine keşide edileceklerine dair işaret ve imza vaz edeceklerdir. Bu suretle tevkif edilen telgraflar şifrenize tahvilen makama bilâ teehhür keşide edilecektir. Fakat bu tetkik ve mürakabe vazifesinin teehhürata sebebiyet vermemesi için bilhassa itina göstermek lâzımdır. Bu yolda emniyet edecek memur bulamadığınızı ve yahut işbu mürakabenin hüsnü tatbikini taahhüt edemiyeceğinizi esbabiyle derhal bildiriniz. Her ne suretle olursa olsun müşkülâta maruz kaldığınız takdirde hemen makamı haberdar ediniz. Mürakabe vazifesiyle mükellef olacak memurlara mahiye bir misli ve bu bapta hüsnü hizmeti sebk edenlere de iş'arınız üzerine münasip miktarda ikramiye verilecektir."

●

Filvaki bu yeni mürakabe teşkilâtı tesirini gösterdi: Erzurum artık ciddî bir kordon altında bulunuyordu. Baş müdüriyetlerden aldığım cevaplarda - ekseriya makine başında hepsiyle görüşür ve programın tatbikine dair malûmat isterdim - büyük müşkülâta uğramadan tebligat mucibince iş gördüklerini öğreniyordum. Fakat bazı alâmetler baan Sivas merkezine zaaf âriz olaacğını anlatıyordu; yakında bu cepheyi kaybedecektik.

(Devamı var)

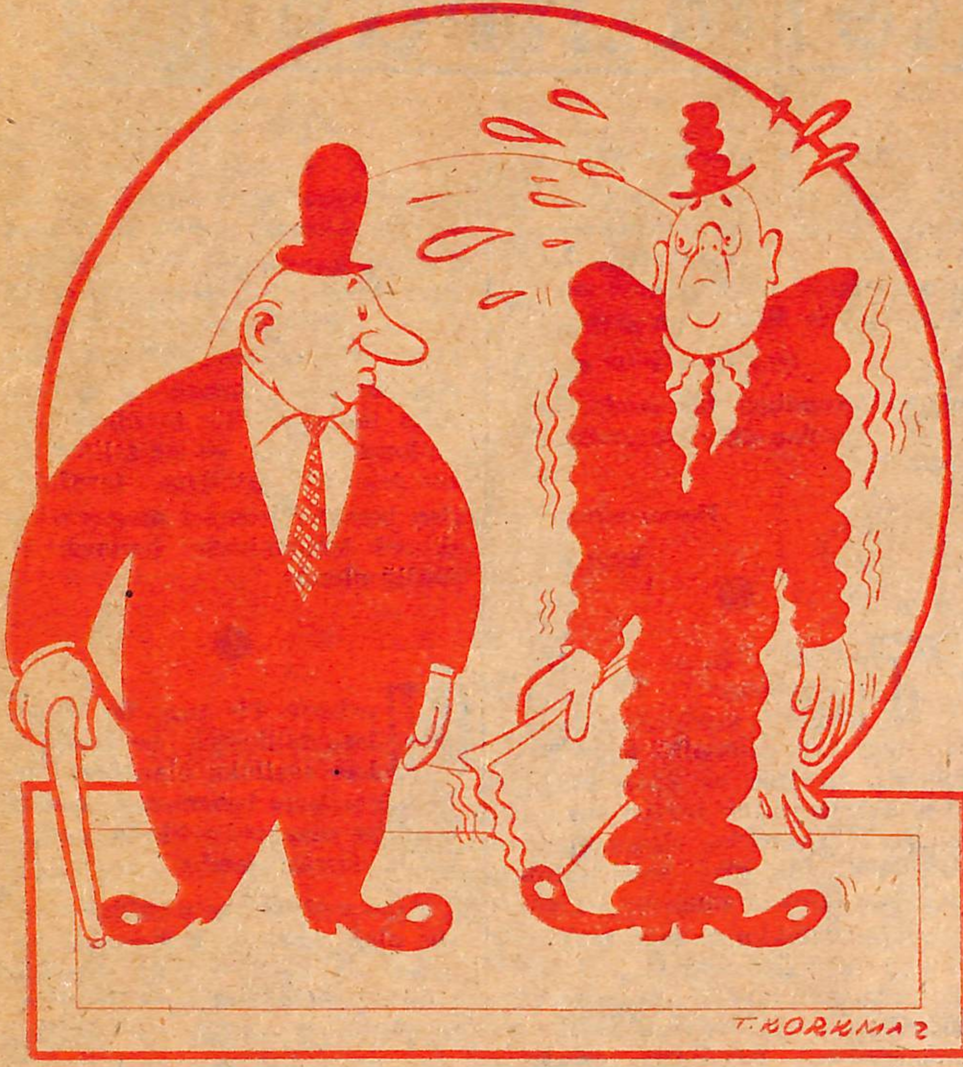

Afiyetler olsun, Başkan Truman !

"L'Illiput" den

Karadeniz havalisindeki halkın yüzde sekseninin veremli olduğu iddia ediliyor.

(Gazeteler)

— Yine titreyorsun, sıtman mı tuttu?
— Hayır, gazetelerde memleketin sağlık durumuna dair bir yazı okudum da...

Pahalılık Komisyonunun Raporu Ne Oldu ?

Demokratlar, Aydında umumî seçim kampanyasını açmışa benziyorlar. Belli başlı hatiplerinin, ileri gelenlerinin talebi bu... Olur mu, olmaz mı, umumî seçim iktidarpartisinin işine gelir mi? Bilmez ve bilemeyiz.

Sadece Celâl Bayarın ileri sürdüğü iddialardan bir tanesine kafamız pek takıldı. D. P. genel başkanı diyor ki :

— Hükûmetin hayatı ucuzlatmak için teşkil etmiş bulunduğu komisyondan ve onun raporundan bahsedeceğim. Hasan Saka hükûmetinin programında, hayatı ucuzlatmak bahsinin bulunmasna uyularak teşkil olunan komisyonun, hükûmete raporunu vereli bir seneye vardığını biliyoruz. Bu raporun evvelâ umumî efkâra aksettirilmemiş olmasını dikkate şayan bulmaz mısınız? Şimdi ne o komisyondan, ne de onun raporundan, hattâ hayat pahalılığından dahi bahsetmiyorlar.

Güzel, hoş.. Lâkin sayın Bayar, bu raporun ortaya çıkarılmadığını bir mitingte söylüyor da, neden Meclise kendisi veya partisinden bir zat bir sual takriri vermiyor ve bu raporun açıklanmasını istemiyor?

Herhalde iktidar partisi mensupları da hükûmet hatırı için bu raporun bir sır halinde saklanmasını istemezler.

Bu bektaşi sırrı değil ya, nihayet bir komisyon raporu !

Kemâle Eren Demokrasi

Pazar günü 13 vilâyette ve İstanbulda yapılan ara seçimlerden şunu öğrendik :

Rey sahiplerinin iştirâk nisbeti memleketimizde - Meşrutiyet ve tek parti devirleri de dahil - asgarî hadde düşmüştür. Hiç bir zaman sandık başları bu derece tenha olmamış vatandaş intihap işine bu kadar kayıtsız kalmamıştı.

Hem de tam demokrasiye girildiği söylenilen bir devirde...

Anlaşılan bizde asıl demokrasi rey sandıklarına tek rey bile atılmadığı gün kemâle ermiş olacak !

O gün, bu gidişle pek yakın görünüyor.

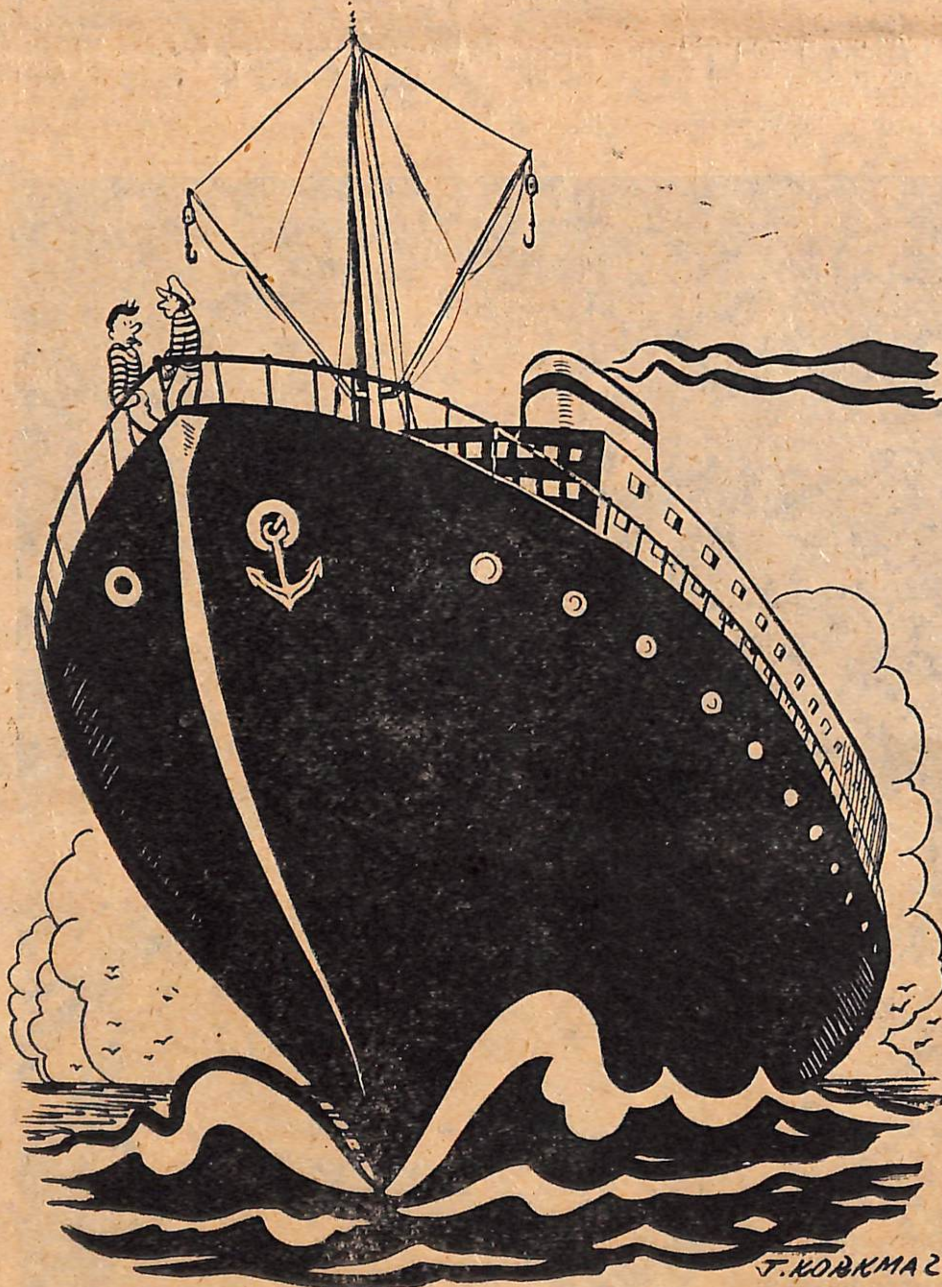
Bunda Bir İş Var..

Millet Partisi kurucularından general Sadık Aldoğan, Erenköy bucağı açış töreninde bulunmuş ve "Cumhuriyet" refikimizin yazğına göre, şöyle demiştir :

— İktidar partisinin davası, iktidarı kaybetmek korkusudur. Demokrat partinin davası ise, halk partisinin yağlı kuyruğunu, Celâl Bayar ve kumpanyasının kapıp yemesidir. Bunlar davasız partilerdir, ne yapacaklarını bilmezler. Millet Partisinin dâvası ise köylerdeki vatandaşları ve şehirlerin kenar semt halkının içtimaî seviyesini yükseltmektir. Halk Partisinden boyuna hesap soracağız. Ta burunlarından getirinceye kadar. C.H.P. ye iktidarda kalması nın cezasını çektireceğiz. Maksadımız, bütün vatandaşların içinden hükûmet korkusunu çıkartıp yerine Allah korkusunu koymaktır.

Demokrat Parti, nasıl muhalefet partisi olur ki, iktidardakilerle aynı çanak yoldaşlığı etmiş kimseler tarafından kurulmuştur.

Vapurlarda uzun yolculuklar yapmış olanlara bir ithaf :

— Acaba vapurlarda hâlâ insanlarla hayvanları bir arada taşımağa devam ediyorlar mı?

— Kimbilir.. Belki de hayvanlar için daha iyi yer bulmuşlardır !

KIRP
dec

Çocuklara Mah

Hani, nefis bir Amerikan m
Fransız, Portekiz, Isp
rıca Kanada ve İng
lizce çıkar. Bizde de
tışar eden bir kaç me
salgın halde çoğalmaktadır.
İşte bu Reader's Digest'in
(Çocuklara mahsus resimli zehi
riri Amerikanın mühim bir ruh
cuklar ve gençler nezdinde rağ
nan resimli haydutluk, cinayet
yanıyor; tetkiklerine dayanarak
körpe ruhları cinayet ve habase
Makalenin asıl mühim tara
iddialarını çürüten kısımdr. He
rinde daha salâhiyetli adamlar
mizde de bu tarz mecmualar ç
milyon nüsha çıkarmış !.

Hem de ailelerin ekseriyeti, t
bu cinayet ve haydutluk edebiy
tar olmasına rağmen... Işın bır
nayet mecmua ve gazeteleri ger
zei, temiz kıtapların satılmasına
Nihayet çocuklar arasında
Chicagoda bir mektep talebesi
haline getirip yakmışlar; ayrıca
gıdip bır daha bunlardan satmı
Reader's Digest'in ayni nüs
yor ki : "Masamın üstünde Par
çocuk gazetesi duruyor. Birer b
hiş bir kâbustan kurtulmuş gib
sayfada 23 cinayet vardı. Hem
fırlamış, gırtlak kesilmiş, mahz
setler, neler de neler..,,
Ruh doktoru klinikteki bir
cuk ağzından şöyle anlatıyor :

" — Hikâyelerde asıl
lar bir meyhaneyi s
dürüyorlar. Derken
liye ateş etmeğe... 5
Kimse kendisine karşı koyamıy
oturuyor.,,
Doktor filmlerden de şikây
Bize çocukluğumuzda (Kes
tirtir titreşirdik; tiyatroda (Ka
ten sonra ise uykumuzdan hayk
yelât-ı Aziz efendi) varmış ki
getirirmiş.
Bunlar Frankenstein'in ma
hafif ve tatlı idiler. O canavarı
ni vaktiyle bize gösterselerdi k
zı kaldırmağa da mecbur olurla
Amma diyeceksiniz ki : "B
rıldım, muhallebici çocuklar ar
vacı güzeli) okutamayız !,,
Elbette. Yalnız bugün okut
larmızı faydalı göstermeğe kalk
Olan oldu, bir kerre !

Gazete Başlıklarından İktibaslar

Ara seçimler dün pek sönük geçti.

●

İstanbulda seçime iştirak nisbeti yalnız yüzde dört olan semtler var.

●

Erzurum ve Erzincanda 60 köyde reyler kullanılamadı.

●

Yozgatta hâdiseler oldu : Sandıklar kapanacağı sırada elektirkler söndü, seçime fesat karıştırıldığı iddia ediliyor.

●

Aydında sokaklar o kadar tenha idi ki seçim değil, sayım yapıldığını sanırdınız.

●

Seçimler iktidar için hezimet oldu.

ın
kleri

Resimli Zehir

ası vardır : Reader's Digest..
l, Alman lisanlarında ve ay-
için ayrı tabılarda yine İngi-
cmuaların muhteviyatiyle in-
yok değildir; hattâ benzerleri

Fransızca sayısında okudum :
şlığını taşıyan bir yazı; muhar-
toru. Doktor bir zamandır ço-
ören ve her esere tercihan oku-
erserilik mecmualarından dert
diği misallerle de mecmuaların
emeğe sevkettiğini ileri sürüyor.
mecmuaları müdafaa edenlerin
ise, meseleyi meslek gazetele-
ılır, elbette... Zira memleketi-
, galiba... Amerikada ayda 60

akkamla yüzde 75 i
, neşrıyatına aleyh-
ğı da şu imiş ki cı-
ve çocukluk için neşredilen gü-
ı oluyormuş.
ezginlik alâmetleri görülmüş :
ndeki o cinsten gazeteleri yığın
lledeki gazete bayiine de alayla
ğı vaadini almışlar.
da bir Fransız muharriri de di-
neşrolunan onbeş, yirmi kadar
baktım. Bitirdikten sonra müt-
n. Saydım : Vasati olarak sekiz
inayetler ! Bağırsaklar dışarıya
boğulmuş, mitralyözlenmiş ce-

ahedesini de 8 yaşındaki bir ço-

endiğim tip iki hayduttur. Bun-
orlar; bir bıçakla iki kadını öl-
udun bir tanesi başlıyor aha-
6 kadını ve 18 kişiyi haklıyor.
onunda elektrik sandalyesine

. O da ayrı bahis.
) hikâyesini okudukları zaman
ğirmen cinayetini) seyreddik-
k uyanırdık. Hele bir (Muhay-
arımızın yüreklerini ağızlarına

arı yanında peri masalı kadar
ema kapılarına asılan resimleri-
lan kabahat işlerdik; damağımı-

r, dinamik asır ! Sünepe, çıtkı-
e yaramazlar. Yeni nesle (Hel-

arımızla övünmeğe ve okuttuk-
alım.

KİRPİ

AMERİKADA
Küçük İlânlar

Geçen cumartesi 112 inci cadde-
e kaybolan küçük bir siyah köpe-
i bulan aileye, köpeği falanca ad-
ese geri getirmesini rica ederiz.
ksi takdirde köpeğin sahibi olan
e onsuz duramıyan 3 yaşındaki
üçük oğlumuzu da yanlarına al-
aları lâzımdır.

Otomobilimde bulduğum kadın
ntasının tam tarifini yapabilene,
ân masrafını ödemesi şartiyle ge
vereceğim.
Şayet karıma bu çantanın be-
im otomobile nasıl geldiğini anla-
p ikna edebilirse, ilân parasını
a almam.

Akordeon çalmasını ve şarkı söy
mesini bilen ineklere bakacak bir
dam aranıyor. Eğer lüzum görü-
irse inek sağması öğretilecektir.

**İktidar kendi oyunu ile yere se-
ilmiştir.**

Tayyare meydanında pervane rüzgârı

Gaflet Uykusu Devam Edecek mi ?

Meclis faaliyet devrine girmek üzere. Bakalım bu devrede hangi kanunlar en önce çıkarılacak, hangilerine sıra gelmeyip yine başka seneye kalacak ? Biz öyle sanıyoruz ki malî ve iktisadî kanunlara rüchan hakkı verilmekle beraber halkın hayatı ve memleket servetinin muhafazasiyle alâkalı kanunlar nelerden ibaretse önceden tesbit edilerek behemehal ruznameye girmesi temin olunmalıdır.

Meselâ nakil vasıtaları kanunu bunlardan biridir. Motörlü arabaların hovardalığı, acemi ve sarhoş şoförlerin elinde kalması, fennî muayeneleri değirmenci ustaları tarafından yapılması vesaire yüzünden yurtda vukubulan kazalar salğın, amansız bir hastalık kadar ölüme sebep olmaktadır. Yangın söndürme ve haber verme tertibatının iptidailiği nice hükümet konaklarının, siloların, fabrikaların kül yığınına çevrilmesini intaç ediyor. Bir kasaba ve bir şehir, heykelli parktan önce itfaiyesini kurmalı, yangın âfetini önliyecek tedbirleri almalıdır. Bütün bunlar ağır cezalar tayin eden ve gereği gibi tatbik edilen kanunlarla sağlanmazsa felâketler sürüp gider. Geçen sene bu iki kanun meclisten çıkarılamadı. Bakalım bu yıl da gaflet uykusu devam edecek mi?.

Bir dokun...

Yeni Şiir Örnekleri

Elime bir - sözüm ona - şiir dergisi geçti. Ayda bir çıkıyormuş. Isabet ki öyle oluyor. Haftada bir çıksa tahammül edilmez, doğrusu.

"Madem ki tahammül edilir şey değilmiş, bundan bize niçin bahsediyorsun?" *demeyiniz, aziz okuyucularım. Edebiyatımıza*, şiir namı altında neler girdiğini ibretle görmek için dergiden bazı parçalar nakletmeme müsaade buyurunuz.

"NASIL OLSA" başlıklı şiirden şu parçayı beraber okuyalım :

"Varsın keyifli şarkılar söyliye dursun radyo"
"Varsın yardan mektuplar getire dursun"
"Bizim de elimiz ağzımız tutar"
"Hele bir karnımıza otursun şarap"
"Çoktandır ağlamaklı, bulutların hali"
"Hele bir dönsün etrafımızda devran"
"Sen gelecek günleri oku hafiften"
"Şöyle memleketi düşüneyim bir ara"
"Zilzurna bağırayım istersen"
"Şöyle bir daha çekelim be kardeşim"
"Şöyle bir çekelim denize bakaraktan."

Yanında tabanca, bıçak yoksa iç, zilzurna sarhoş ol, haykır, delikanlım. Fakat bulunduğunuz yeri de şiirinin altına yazıverseydin iyi olurdu. Belki halinize acıyan biri çıkar da sevabına, geç vakit oraya iki küfeci gönderirdi !

Sayın okuyucularım, şimdi yanınıza birer kahve kaşığı kuru kahve alınız; okuyacağımız şiir biter bitmez kahveyi ağzınıza atınız da midenizin bulantısını bastırsın !..

Hadi bakalım, kahveleri hazırladınızsa; "Rakı şişesinden dileğim" isimli şiiri okuyalım :

"Neş'emin eşi"
"Hey şişe bey şişe"
"Gel gel de"
"Bardağıma işe."

Afiyet olsun, iç, ağzına lâyık ! Ve lâkin, şu murdar işi kendi odacığında yapsaydın da bizi öğürtmeseydin olmaz mıydı, a delikanlım?!.

"Haliç" başlıklı şiirin birinci kıt'ası :

"Yazın karpuz kabuğu kokar,"
"Çöp kokar, yosun kokar Haliç"
"Kasımpaşalı bir arkadaşım vardır,"
"Şimdi Ankara hapishanesinde yatar."

Vah vah! Halicin karpuz kabuğu, çöp, yosun kokuları senin Kasımpaşalı arkadaşını Ankara hapishanesine tıktı öyle mi, ahbap? Aman dikkat et, kokular sana da tesir etmesin, maazallah !

Aynı şiirin son parçası :

"Mavnalar vardır sürü sürü,"
"Kışın buz esen rüzgârlar,"
"Yağan yağmurlar kuru kuru."
"Haliçte bir mırıltı vardır sabaha karşı,"
"Demet demet..."
"Bir mırıltı yayılır Boğaza doğru"

Mevlâ nazardan saklasın; bu ne sonsuz hayal vüs'ati, bu ne beliğ ifade kuvveti, bu ne yüksek sanat kudreti! Şiir mi, hezeyan mı?

Demek ki Halicin yağmurları kuru yağıyor, mırıltıları sabaha karşı demet demet bağlanıyormuş ve meğer biz onun böyle bir acaip diyar olduğunun farkında mişiz !

Bir de "Kendi Şarkım" isimli şiirin şu parçasını okuyalım :

"Hey benim koca kafam!"
"Altmış santimlik başım."
"Saçlar, sakallar içinde,"
"Geniş omuzlar üstündedir."
"Vücudum,"
"Mert sevgiler peşindedir."
"Demir gibiyim"
"Yok etmek istiyen yıkamaz."
"Bak yüzüme, bak sözüme."
"Dünya kaçtı gözüme,"
"Çıkamaz!"

Aziz okuyucularım, korkmayınız sakın, saldıramaz. Onu lâyık olduğu yere götürmüşlerdir tabii. Böyle korkunç bir mahlûkun aramızda başı bos dolaşmasına müsaade etmezler herhalde !

Cemal REFİK

ŞARKI

Tez geçse de bir sevgide bin hâtıra vardır;
Sevda denilen şey yaşayan hâtıralardır.
Âşık olanın ömrünün her faslı bahardır.
Sevda denilen şey yaşayan hâtıralardır.

Her hâtıra bir iz bırakır kalpte silinmez.
Bir gizli ateştir dokunulmaz ve bilinmez.
Her yaşta güzel sevmeyenin ömrü geçer tez!
Sevda denilen şey yaşayan hâtıralardır.

Necdet Atılgan

Şeker de, Şeker..

Başka bir sütunumuzda da yazdığımız gibi Ticaret Bakanı Cemil Sait Barlas şekerden zammın kaldırılarak bir başka maddeye yapılmasının mümkün olup olmadığını soran bir vatandaşa; malûm olan savunma masrafını da ileri sürmüş ve "memur maaşlarında tasarruf ise faydalı olmak için yüzde 30 ilâ 40 nisbetini bulmak, yani 120 bin kişiyi, başka bir hesapla yarım milyon aile halkını sokakta bırakmak lâzımdı. Biz, şekeri daha çok yiyen zümrenin çayına bir eksik şeker atmasını, fakat bu sayede yarım milyon insanın sefaletten kurtulmasını daha doğru bulduk" demişti.

Bir kere şekeri daha çok yiyen zümre, çayına bir eksik şeker atacak olursa, şeker istilâki aazlıyor, demektir. Böyle olduğuna göre de zamdan beklenen fayda birdenbire sıfıra iner. Çünkü iki kilo şeker alan kimse bir buçuk kilo almağa başladı mı, hazineye giren para zamdan evvelki yekûnu bulur ki, bu hal karşısında da: Arpa ektim, darı çıktı!" diye döğünmekten başka elden birşey gelmez.

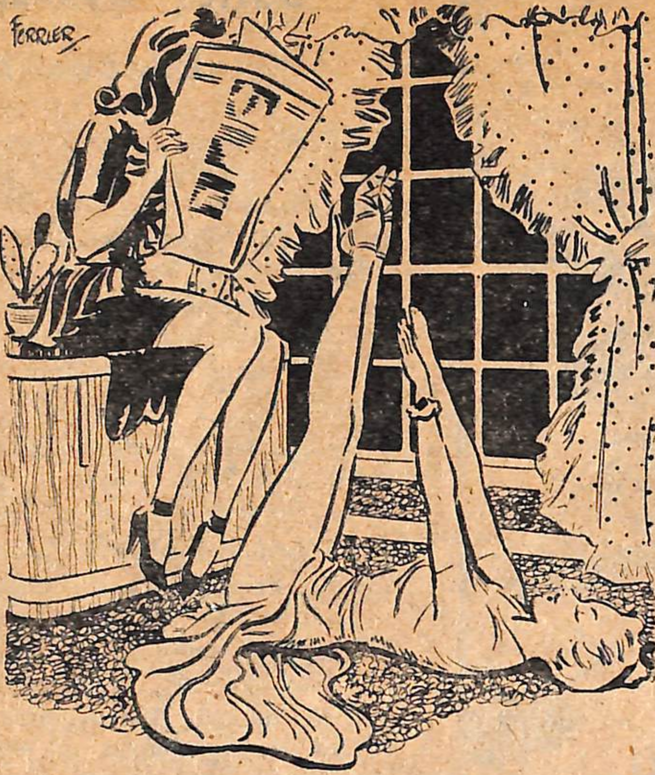
Eğer evvelce iki kilo alan kimse, hiç istifini bozmıyarak yine aynı mikdar şekeri istihlâk ederse, zammın bir mânası ve faydası vardır. O zaman fiat artışı dolayısiyle hazineye fazla para kalır ve millî savunma masraflarını karşılar.

PAHALILIK ENDEKSİ

Amerikalı bir kimyager bir insan vücudünde mevcut kimyevî maddeleri ilk tahlil ettiği tarihte bunların kıymeti 1 dolardan aşağı idi.

Son yapılan bir tahlilde aynı maddelerin 31 dolardan fazlaya geldiği anlaşılmıştır.

Sarışınla esmer iki arkadaş (2)

Oda jimnastiği

"Ferrier" den

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30—XVIII

— 12 —

Akşam üstü Sabri uyandığı zaman karısının küskün halini görünce merakla srodu :

— Ne oldun, Firdes? Hasta mısın yoksa?

— Hayır, hiç bir şeyim yok.

— Neden surat ediyorsun böyle?

Firdes içini çekiyor, cevap vermiyor. Sabri sinirleniyor :

— Söylesene, kız. Niçin öyle duruyorsun?

— Aaaa, ne diye üzerime düşüyorsun ayol? İnsan her zaman gülüp oynamaz ya. Benim de bir sıkıntılı zamanım olur zahir.

— Sıkıntın ne imiş? Söyle de anlıyalım.

— Hiç... Gönlümde bir üzüntü var işte.

— Beni öfkelendirme, Firdes! Nedir gönlündeki üzüntü? Dört yüz papeli getirip avucuna saydım. Daha ne istiyorsun?

Firdes dudak büktü :

— Aman sanki büyük bir iş yapmışsın.

— Ne o, dört yüz papeli beğenmiyor musun?

— Ben herşeyden evvel sevgi isterim anladın mı?

— **O ne biçim lâf, ulan? Sevgiyi** de nereden çıkardın şimdi?

— Basbayağı çıkardım işte. Karısını sevmiyen erkek istemiyorum ben.

— Karısını sevmiyen erkek dediğin kim, ben miyim?

— Orasını kendin düşün de anla. Eğer beni sahiden sevseydin böyle yapmazdın.

— Çatlatma beni, Firdes. Ne demek istiyorsan açık konuşsana. dört yüz papeli getirip avucuna saydım da fena mı ettim?

— Amaaan, ikide bir şu dört yüz papel lâfını başıma kakma. O kadar büyük bir şey mi sanki?

— Vay ölüsü kandilli vay! Dört yüz papel az geldi demek?

— Ne zannettin ya? Demin oturup şöyle bir hesap ettim, üstüme başıma bile yetişmiyor bu kadarcık para. Öyle kazançlı bir iş buldun da ne diye daha fazla kazanmadın? Ben bu genç yaşımda giyinip kuşanmazsam ne zaman yapacağım o işleri?

— Neler söylüyorsun, kız? Para kazanmak kolay mı? Ben o dört yüz papeli ele geçirinceye kadar neler çektiğimi biliyor musun? Birdenbire kazanılır mı para? Bugün dört yüz gelir, yarın belki daha fazla kazanırız. Üstünden başından başlatma beni. Kafam kızarsa onları da alırım elinden. Dört yüz papeli babanın evinde görmüş müydün?

Firdes kocasının öfkelendiğini görünce vaziyetini değiştirdi, Sabrinin saçlarını okşıyarak :

— Darılma şekerim, dedi. Şaka yaptım. Senin ne kadar mert bir erkek olduğunu, beni nasıl sevdiğini bilmez miyim? Dört yüz lirayı getiren daha fazlasını da getirir tabii. İnşallah bu sefer daha çok kazanırsın. Ben giyinip kuşanırsam senin şerefin artar, Sabriciğim.

— Hele şimdilik giyinip kuşanmayı bırak. Bir kaç iş daha yapalım da bakalım bu kazanç hep böyle gidecek mi? Dün gece çok zorluk çektik. Bu karaborsa işinin iç yüzünü de iyice anlıyamadım ya. İsmailin gidişatı beni şüphelendiriyor. Haberim olmadan bir tongaya basarım diye korkuyorum.

— **Aa, senin ağzından bu lâfı hiç duymamıştım, Sabri. Senin gibi** mert bir erkeğin içinde korku olur mu ayol? İş yapıp para kazananlar korkuyorlar mı? Baksana. el âlem dünyanın parasını kazanıyor. Ben bilmez miyim, sen benim için kendini ateşe atmaktan çekinmezsin.

Firdesin sözleri, işveli hareketleri Sabriyi coşturuyor :

— Korku dedimse çocuk gibi korkuyorum demedim ya. İsmailin gidişatı pek hoşuma gitmiyor da onu söylüyorum. Gece karanlıklarında karaborsacılık **edelim derken mantara basarsak işler fena olur. Kolay değil bu karaborsacılık.**

— Üzülme, şekerim. Senin yapamıyacağın iş yoktur. Karısını seven erkek herşeyi becerir. Aklına öyle fena şeyler getirip de canını sıkma.

Ce. Re.

(Devamı var)

ŞEHİRDEN NOTLAR

İsimlerini Bilmediğimiz Camiler

Çoğu pek mühim sanat eseri ve gerçek âbide olan camilerimizin bir kapısına olsun ismini bildiren birer zarif, sade levha, tabelâ konulamaz mı?

Bir İstanbul çocuğu olduğum ve şimdi bile mütemadiyen şehrin muhtelif semtlerini karış karış gezdiğim, hem de yaya gezdiğim halde bir çok camiin adını ben de bilmiyorum. Yanımda bulunanlarda bilmiyorlar.

Hattâ en civar, işlek, çocukluğumuzdan beri yaşadığımız semtlerdekileri de bilmiyoruz. İstanbul rehberinde de kayıt yoktur..

İşte geçen gün Semih Mümtaz Beyle Divanyolundan Beyazıta doğru yürüdük. Sultanahmet meydanı köşesindeki malûm : Firuz ağa camii... Fakat Çemberlitaştan sonra gelen mükellef, mükemmel camiin ismini bulamadık. Dilimizin ucuna geliyordu ama nafile... (Aklımda kalanlar) sütunu muharririnin aklına o isim bir türlü gelmedi... Benimkine de!

Kapıda duran birine sorduk; bilmiyormuş. İçeriye girdik, namazdan çıkan bir zat da aynı halde.

Yolumuza devam ettik. İşte Çarşıkapı durağına yakın ikinci bir cami. Bu da pek güzel; vaktile daha güzel ve bakımlı imiş, tabii..

İsmi meçhulümüz.

Öbür köşedeki fevkalâde nefis parmaklıklariyle her geçişimde beni hayran bırakan Sebilin adını bilmiyordum. Ya, daha uzaklarda, nadiren uğradığımız semtlerdekilerin?

İki çirkin bina arasında, caddeden üç kulaç aşağıda kalmış ve buna rağmen âzamî himmetle tamir edilmiş olan Azapkapısındaki Sokullu camiinin adını, her gün otobüsle önünden geçenlerden kaçta kaçı bilir? Merak eden de olsa öğrenemez ki!

Atatürk bulvarında Unkapanına inerken sağda ihtimamla restore edilen camii de gazetelerin yazdıkları bir haberden öğrenmiştim, galiba unuttum. Şebsefa Hatun camii mi idi acaba?

Gazanfer ağa medrese ve camiinin, bu iki incinin adını belirten bir levha da göze ilişmiyor. Hattâ yabancı için mahalle adı, durak adı (Lâleli) olmakla beraber o kelime bu camiin ismi midir? Anlaşılmaz.

Hülâsa Evkaf İdaresiyle Belediye müştereken bu işi hallederlerse yerliye, yabancıya bir kolaylık göstermiş, bir hayır işlemiş olmazlar mı?

O kadar nefis ve mükemmel eserleri meydana getirenlerden çoğunun ismini unutulmaktan kurtarırlar. Hattâ levhalara binayı yaptıranlarla mimarlarının adı ve inşa tarihleri de konulabilir.

Bu levhaları hepimiz okuruz, o zaman... Âbide bânilerine, mimarlarına ve levhayı koyanlara dua edenler de çıkar aramızdan!

Lâkin bakalım şu yazımı okuyup dinliyen çıkar mı erkândan, ekâbirden?

R. H. K.

Birbuçuk Milyonluk Teberrü

Hüviyetini gizliyen bir hayır sahibi Oxford Üniversitesine bir buçuk milyon İngiliz lirası teberruda bulunmuştur. Meraklılar, hayır sahibinin hüviyetini nihayet meydana çıkarmışlardır. Bu Antonie Besse adında bir iş adamıdır ve aslen Fransızdır!

Balıklar Kavakda

Hani, olmıyacak bir iş için şöyle bir lâf ederiz: "Balık Kavağa çıksın da..".

Afrika ve Asyanın bâzı bölgelerinde tetkiklerde bulunan bir heyet Anabas adı verilen ve ağaca tırmanan bir balık görmüşler.

Eh artık, gözlerimiz aydın! Bundan sonra tahakkuku imkânsız ne kadar işlerimiz varsa hepsi oluyor, demektir. Çünkü balıklar Kavağa çıkmağa başladı!

Dua Et

— Ne tuhaf değil mi? Karım gebeyken "Üç Silâhşorlar,, ı okumuştu. Sonra üçüz **doğurdu.**

— Dua et ki: **Balzakın "Onüçler"** ini yahut **Düma'nın "Kırkbeşler"** ini okumamış!

Avrupada Modern Kız

Genç kız bir erkek arkadaşıyla kır gezintisi yapacağını evde söyleyince, büyük anne pek şaşar ve:

— Benim zamanımda kızlar ancak nişanlılariyle sokağa çıkabilirlerdi, **der.**

— İyi ya! Benim beraber gideceğim genç de nişanlılarımdan biri.

Takma evler

Zil çalınca

— Çabuk olun, akşam yemeğine misafirimiz var!

Hırsızlık

TEMAŞA

Konserde gençlerin tebrike şayan hareketleri — Müzisyenlerin kıyafeti — Talebeler için bir teklif — Şarkılı salon müziği konserlerine ne oldu? — Bir operet

Bayramdan bir gün evvel Tepebaşı Komedi Tiyatrosunda Konservatuvarın alafranga konserine uğradım. Vakit güç geçti. Programın ikinci partisı başlamış ve ilerlemişti. İçeriye girdim. Ve taze taze boyanmış; temizlenmiş koltuklardan birine oturdum. Nazarı dikkatimi celbeden nokta şu ve ferah verici nokta idi :

Tiyatrodaki kalabalığın ekseriyeti gençlerde idi. Adetâ neşelendim. Bu neşeyi tetviç edici diğer şey de gençlerin konseri güzel güzel ve dikkatle dinlemeleriydi. Dinlerken hattâ kıpırdamamalarıydı. Bunu böyle söylüyorum. Çünkü tiyatrolarda ve konserlerde oturmanın, dinlemenin edebi budur. Ve bu : Umumî yerlerin umumî terbiye mikyası oluşudur.

Benim bu konserde gördüğüm gençler işte bu tertip ve terbiye ile yoğrulmuş oldukları halde çalğıyı dinliyorlardı. Aferin ! Allah emsalini çoğaltsın ! Amin.

★

Bir şeye daha memnun oldum. Müzisiyenler giyinmemişlerdi. Zaten ben ötedenberi bunun böyle olması taraftarı idim. Gündüz konserinde firak mirak ne demektir, der dururdum. Demek ki bunda da bir yenilik olmuş ve pek de doğru ve yerinde olmuştur. İki senedenberi şehrimizde bir şey daha duyuluyordu: O da Konservatuvar seri konserlerinin Filârmonik konser kolu konserlerinden ve Saray *sinemasına* bir hayli de "Snob,, *doluşundan sonra az kalabalık ol*duğudur. Duyduğum ve inandığım bu söze gittiğim bu konserde gördüğüm halet kuvvet verdi. Saray yaarnından, Komedi binası salonunda hemen hemen kimse yoktu ise de bir şey vardı; "Gençlerin Bendenizce bu, o kalabalıktan daha üste gelen bir derece idi.

★

Bu heyecan içinde bu yazıları yazarken şunu da düşündüm ve zannediyorum Val-i muhterem Kırdar isterse (maruzumu kabulüne mevkufen) bu kârı da temin etmiş olur. Aklıma gelende; hattâ aklımdan çıkmıyan bir şey de şudur: Liseler de dahil olduğu halde alafranga müziğe istidadı ve arzusu olanlardan birkaç talebenin (mektep müdürlerinden verilecek vesikalarla) tiyatroya getirilmeleri ve konserleri dinlemeleridir. Hattâ bunun için para alınmamasıdır. Komedide 3 sınıf koltuk olduğuna göre en arkadaki blokun bu gençlere tahsis olunması maksada kâfi gelir sanırım. Çünkü 300 adedine yakın koltuğu vardır. Biraz da bu bapta ukalâlık edip şu yolu da açalım: Localara sokan kapı bunlara ayrılırsa methalde sola gelen büyük geçit de paralı seyircilere belegan mameblâğ kâfi olur.

Mademki mekteplerimizde müzik ve sülfej dersleri ve halkevlerimizde müzik siyaseti vardır; bu da böyle olmalıdır ki; kulaklar mümarese yapmış olsun; çocuklar da gelişsin. Maksadımız ciddi ise eğer? Şimdilik bir başlangıç olarak bunun böyle olması elzemdir kanaatindeyim.

★

Sonra da korolu konserler hariç, konservatuvarın şarkılı salon müziği konserleri neden verilmez oldu? Anlıyamıyorum! Onlardan epeyce güzellerini de dinlemiştik yakın bir "evvel zaman içinde". Faideli hareketlerin kesilmesi mutlaka zararlıdır. Sebebi ne olursa olsun; mademki konservatuvar vardır; parası bütçesi vardır; hocası talebesi vardır; heyeti hademesi vardır; hulâsa bir varlık vardır. Bir de şarkılı konseri var olmak gerektir. Daha açıkçası bu hareketler gösterişten ziyade öğretiş mahiyetinde olmalıdır. "Bundan da müstağniyiz!" diyemeyiz ya?!

★

Geçenlerde - "süs" diyecektim az kaldı - *Ses* Tiyatrosuna da uğradım. (Aşk Köprüsü) adlı bir operet oynadılar. Operetleri çok sevdiğimden miydi, yoksa bu operet mi fazla güzeldi, ne idi bilmem? Adamakıllı memnun oldum. Zamanım neşe ve şetaret içinde geçti ve gördüm piyesi; beste; müzik; şef dörkestra; çalanlar, oynıyanlar ve teganni edenler birbirine çok bağlı; demek istiyorum "omojen" idiler. Bir sahnede lâzım olan da esasen budur. Her âşık için geçeceği köprünün bu köprü kadar neşelerle mali olmasını temenni ederim derken "Ses" Tiyatrosunu ve bilhassa eserin müellifi Mehmet Şahin'i güzel türkçesinden ve ince zekâsından dolayı tebrik edeceğim. Aşkolsun çocuklara; Aşk Köprüsünü bizim Galata köprümüzden bambaşka bir hale sokmuşlar!

Semih Mümtaz S.

Sarışınla esmer iki arkadaş (3)

Işe yetişebilmek için acele giyinme

"Ferrier" den

Hürriyete ve hükûmete dair sözler

11 — Hükûmet tasarruf hakkı üstüne kurulmuştur.

Daniel Webster : 1782-1852.

12 — Halk hükûmeti, halk tarafından, halk için dünyada zeval bulmaz.

Abraham Lincoln : 1809-65

13 — Minnettarlık ve şükran büyük bir irfan ve terbiyenin meyvesidir, onu kaba halkın içinde bulamazsınız.

Dr. Johnson : 1709-84.

Derme Çatma Lâkırdılar

II

★ Şehrimizin yüzlerce metre eninde, hangi büyük, geniş, azametli merdivenidir ki muhakkak surette yanyan, yengeçvarî çıkar ve ineriz? — Haydarpaşa garı merdiveni!

★ Denize ters yüzüne atıldıkları zaman -dilleri olsa- toriklerin neşelerinden birbirine: "Uç baba torik!" diye haykırmaları lâzım gelirdi.

★ Paratoner kâşifi Franklin'in ne zaman bir hayırlı halefi çıkacak ta bir parabomba icat edecek acaba? Allah belâsını önlemek kul belâsının önüne geçmekten daha zormuş meğer..

★ Kar helvasının helva olduğuna başkası inansın, kar olduğuna ben inanayım.

★ Vakit şaşırtıcı, göz göre göre aldatıcı olan ve belediyenin yasak etmesi icap eden resimli reklâm hangisidir? — Bazı saat ticarethanelerinin dükkân önlerine, meydanlara astıkları koca koca işlemez yalancı saatler!

★ Cihangirlikten bana o kadar nefret geldi ki, canım (Cihangir) mahallesinin adını, bir harf değiştirerek (Cihangör) e tebdil etmek istiyor. Hem o manzaralı mahalleyi bu isim daha ziyade açmıyor mu?

★ Tesbih böceği tesbit tanesine benzer ama ipliğe dizilmez. Kırkayağın ayakları çoktur ama iki ayaklı kadar bile yürüyemez. Galata kulesi yüksektir ama tavsiye mektubu almaz ve yazmaz !

R. H. KARAY

Terakki

En modern metotları tatbik eden hususî bir beden hareketi dersinden gelen genç kız babasına der ki:

— Bak bu gün bu hareketi öğrettiler, bu değnek bir ucundan tutulacak, yavaşça arkadan öne doğru şu şekilde sallanacak.

Bunda hiç bir fevkalâdelik görmiyen baba:

— Evet! der. Eğer ucunda bir süpürge olsaydı, saplı süpürge ile ortalık süpürmüş olurdun.

AĞABABA ANLATIYOR

Bülbülün Çektiği Çile

Bir çok "sav" larımız, ata sözlerimiz vardır ki hayat bilgisi itibariyle kıymetleri dışında umumî malûmat bakımından da değerlidirler. İnceleyip anlatmıya kalkışsak çocuk ansiklopedileri kadar küçüklerimize, hattâ büyüklerimize faydalı, öğretici olurlar.

Meselâ "Bülbülün çektiği dili belâsıdır" deriz. Kaç kişi bundaki ansiklopedik hakikati bilir? Basma kalıp kullanır, geçeriz. Kendi kendimize sormayız : "Dilinden dolayı bülbülün çektiği çile, uğradığı belâ nedir? O hür bir kuştur, kanarya gibi sırf kafese sokulup sesi için evlerde beslenmez. Besliyenler varsa o da pek azdır, zalim kimselerdir, ötsün diye zavallıların gözlerini bile oyarlar.

Fakat atalarımız meşhur sözü herhalde böyle nadir vakaları ele alarak söylememişlerdir. Daha umumî mânada bir hakikate, bülbülün doğrudan doğruya kendine mahsus bir âdet ve yaşayış tarzına dayanmış olmaları icap eder. Acaba hangisine?"

Bülbülün en belirgin vasfı güzel sesle ötmesi olduğuna göre atalar sözündeki "dil" den maksat bu ötüştür. Fakat bülbül kadar olmasa da flurya, saka da hoşça öter; ispinoz da sade düşünmez, öbürleri kadar ötücüdür. Kanarya ise hepsiyle yarışa çıkar.

O halde başka kuşları bırakıp bülbülü seçmek için ayrı bir sebep vardır: Bu sebep de şu olsa gerektir: Bülbül geceleri bile öten bir kuştur; ötmek demek yerini belli etmek demektir. Nitekim eskiden sopalarına ve şimdi de düdüklerine kulak kabartarak bekçilerin bulundukları yerleri anlamak, hareketini ona göre ayarlamak, gizlenmek mi, kaçmak mı lâzım, icabını yapmak mümkündür.

Bülbül de öterek düşmanlarına yerini haber verir, avlayıcı kuşlarla sürünücü hayvanlar bu sese doğru yollanırlar ve onu susan kuşlardan daha kolaylıkla bulup yakalarlar.

Zavallı hânendenin çok yüksek ve ipince dallara konup görünmemeğe çalışarak ötmesi, kazalara uğraması da bu sebeptendir, gece ötmesi yüzündendir. İşte "Bülbülün çektiği çile dili belâsıdır" diyen dedelerimiz o sözle bu hali kasdetmişler, sözü bilgi ile söylemişlerdir.

— Bu, benim köpek çok zeki...
— Farkındayım. Ava nişan aldığın zaman gidip ağacın arkasına saklanıyor.

"Tribuna" dan

Misafir Savma Çaresi

Salon misafirlerle dolu. Ev sahibi usulcacık karısına der ki :

— Başım müthiş ağrıyor, şunları savmanın çaresine bak.

— Peki ama kollarından tutup kapı dışarı atamam ya?

— Hayır; fakat piyanoya geç, hemen sıvışırlar !

K A L E C İ K
"Kırmızı"
Ankara bölgesinin şaraplık üzümlerinden yapılmıştır.
Milletararası şarap Kongresinde en çok takdir kazanan bir çeşidimizdir.
Tekel

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5	Lira
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

— **Bu ceviz de amma sertmiş!**
"Ecnebi karikatürü"

Çaresi Bu...

Bir sorgu yargıcı, yakalanan kalpaazn çetesi reisini sorguya çekiyor:

— Kalp para yapmışsınız, piyasaya sürerken yakalandınız, tabii gizli kalamazdı, bu işi neden yaptın?

— Asıl parayı inhisara alan o kadar dişli var ki, para sahibi olmak için bari sahtesini yapalım dedik.

Dişleri çürümekten korur
ULTRAMİN
İdeal bir diş macunu

Sahibi: F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden:
Z. Çalıkoğlu
İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul
Dizildiği yer:
Murat KERMAN Mürettiphanesi
Basıldığı yer: TAN Matbaası

Olamazsın...

Kendini beğenmiş, genç fakat çok çirkin bir romancı, geçenlerde sohbetinden hiç hoşlanmadığı asık suratından anlaşılan Bernard Shaw'la konuşurken şöyle demiş:

— Bilmem, siz métempsychose hakkında ne düşünüyorsunuz? Ben ileride dünyaya bir orang-outang olarak tekrar gelmeği aklıma bile getirmek istemem.

Bernard Shaw esniyerek:

— İmkânsız, azizim, demiş. imkânsız.. İki kere aynı şey olunmaz.

KOLEKSİYONLARIMIZ HAKKINDA MÜTEADDİT SUALLERE CEVAPLARIMIZ

Muhterem okuyucularımızdan müteaddit zevatın suallerine cevaben arzedelim ki:

1 — Koleksiyonumuz 6 ay hitamında yani 52 nüsha itibariyle ciltlenecektir. Bu suretle senelik nüshalarımız 2 cilt teşkil edecektir.

2 — Ciltler orta sahifelerimizin iyice açılıp okunmasını temin edecek şekilde olacaktır.

3 — Arzu edenler boş ciltleri bize mal olacak fiatla alabilecekler veya ellerinde bulunan nüshaları vasıtamızla ciltletebileceklerdir.

4 — İdarehanemizde ancak 400 koleksiyonluk gazete nüshası saklanabildiğinden ciltli koleksiyon almak niyetinde olanların sıraya konmak üzere adreslerini bildirmeleri lâzımdır.

Yılan uzanır, jagar beklerken

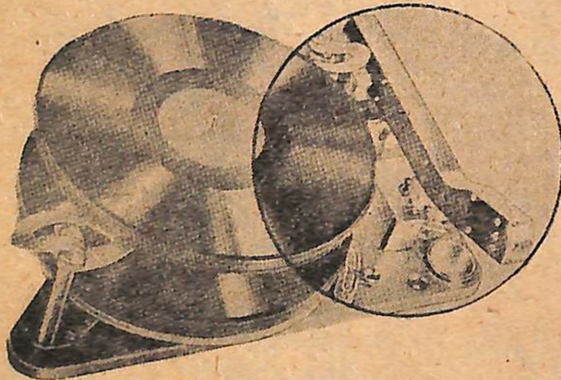
— **Yahu, şu av hikâyelerinde de ammada mübalâğaya kaçarlar!**

"Marius" den

Memleket dışına
Seyahate çıkan

Her türlü
Ecnebi parası
ihtiyaçlarınızı
(Efektif, çek, seyyah çeki, havale şekillerinde)
diğer şubelerimiz gibi
Beyoğlu Şubemiz de
temin eder.
YAPI ve KREDİ BANKASI

T. C.
ZIRAAT
BANKASI
İHAP HULUSİ İSTANBUL
ZIRAAT BANKASI
PARA
BİRİKTİREN
RAHAT-EDER

SAYIN MÜŞTERİLERİMİZE
İki senedir hasretle beklediğiniz
L U X O R
Otomatik Pikapları iki hafta sonra emrinizde olacaktır. Mal mahduttur.
Fiatı: 253 liradır.
Siz de hemen Pikapınızı ayırtınız. Genel deposu: Sultan Hamam Havuzlu Han No. 1
NİHAT IŞIK RADYOFON

Türkiyenin en büyük, en zengin, çok renkli
KADIN GAZETESİ
Hanımeli
10 uncu sayısını mutlaka alınız.
Sonbahar modasının esasları, birçok el işi modelleri pratik bilgilerile roman, hikâye, fıkra ve güzel yazılarla
40 renkli sahife 50 kuruştur.
İstanbul TAN Matbaası